

KADRIORU TEEJUHT

Kohtumispaik Kadriorg

2017

Koostaja: Kairi Tilga

Tekstide autorid: Marika Valk, Aleksandra Murre, Maarja Vaino,
Maria Smorževskihh-Smirnova, Kairi Tilga

Väljaandja: Kadrioru Park ja Eesti Kunstimuuseum /
Kadrioru kunstimuuseum

Täname: Vabariigi Presidendi Kantselei,
Tallinna Linnamuuseum, Tallinna Kirjanduskeskus

KADRIORU PARK

 EESTI KUNSTIMUUSEUM

KADRIORU
KUNSTIMUUSEUM

© Kadrioru Park ja Eesti Kunstimuuseum / Kadrioru kunstimuuseum, 2017

© Kirjastus Argo, 2017

ISBN 978-9949-607-23-5

Sisukord

Kadrioru ajalugu	4
Kadrioru pargi taimestik ja loomastik	9

Kadrioru vaatamisväärsused

1. Kadrioru loss / Kadrioru kunstimuuseum	10
2. Ülemine aed ehk lilleaed	16
3. Alumine aed ja kanalid	18
4. Lustla / Kadrioru pargi I-punkt	20
5. Vana vahimaja / kohvik	22
6. Luigetiik	24
7. Kastellaanimaja / Eduard Vilde muuseum	26
8. Uus vahimaja / pargi muuseum-raamatukogu	28
9. Lossi köök / Mikkeli muuseum	30
10. Lossi jääkelder	32
11. Peeter I maja / Peeter I majamuuseum	34
12. Katariina trepp	36
13. Kumu / Eesti Kunstimuuseum	38
14. Vabariigi Presidendi Kantselei	42
15. Kontsertväljak	44
16. Roosimägi	46
17. Noortepark / lastemuuseum Miiamilla	48
18. Hundikuristik	50
19. Jaapani aed	52
20. Anton Hansen Tammsaare muuseum	54

Kadrioru pargi monumendid ja skulptuurid

21. „Russalka“ monument	56
22. Jaan Koorti monument	58
23. Amandus Adamsoni monument	59
24. Friedrich Reinhold Kreutzwaldi monument	60
25. Jaan Poska monument	61
26. Belvedere Apollo	62
27. Peeter Mudisti skulptuur	63

Kadrioru ajalugu

Kadriorg, mis tänapäeval tähis-
tab ühte Tallinna kesklinna asu-
mit, on algselt rajatud Vene tsaari
Peeter I suveresidentsiks, mis
lisaks lossile ja regulaariaiale hõl-
mas ka üle 70-hektarilist maa-ala.
Lossi- ja pargiansambel nime-
tati Peeter I abikaasa Katariina I
auks Katharinenthaliks (vene k
Екатериненталь). Sealt on pärit
ka eestipärane Kadriorg, mis ala-
tes 1920. aastatest muutus lossi ja
pargi ametlikuks nimetuseks.

Peeter I monogramm.

Foto: EKM

Kolmesaja-aastase ajaloo jooksul on Kadrioru ilme palju muutunud. On rajatud uusi hooneid, istutatud uusi puid, tekkinud terved uued elukvartalid ja lisandunud uusi kultuurikihte. Vaatamata kõikidele nendele muutustele on Kadrioru südameks ja piirkonna identiteedi alglatteks endiselt suursugune ja põneva ajalooa lossi- ja pargiansambel.

Kadrioru loss ja lilleaed. Foto: Endel Grensmann, Kadrioru Park

See raamat on teejuhiks just ajaloolise Kadrioru aladele, tutvustades selles peituvaid vaatamisväärsusi ja nende lugu.

Kadrioru park on üks kaunimaid ajaloolisi parke kogu Põhja-Euroopas. Tänu oma asukoha looduslikele võimalustele on siin avaldunud nii Itaalia, Prantsusmaa kui ka Hollandi barokkparkidele iseloomulikke jooni.

Pargiansambli sünnipäevaks loetakse 22. juulit 1718, mil Vene tsaari Peeter I käsul alustati Tallinna lähiste uue euroopaliku suvelossi rajamist. Itaallasest peaarhitekti Nicola Michetti juhendamisel kavandati kolmetasandilist itaaliapärasest pargiansamblit, kus lossiesine alumine aed paikneb madalamal platool, lossitagune ülemine aed aga kahel astangul (esimesel astangul asus parteritega lilleaed, teisel Miraaži tiik). Iluaia keskmes oli astangu servale paigutatud loss koos kahe tiibhoonega, mille pidulikult kõrge ja uhke esindusfassaad avanes alumise aia poole ning madalam, intiimsem tagafassaad lilleaia poole. Lossi ja regulaarpargi rajamine toimus samaaegselt, nende planeerimisel kasutati erinevatele maadele omaseid barokseid kujundusvõtteid. Pargi puhul näiteks itaaliapäraseid terrasse, hollandipäraseid kanaleid, prantsuspärasest telgsümmeetrilist teedevõrku, parterpeenraid ning venepärasest lillevalikut. Kohe alustati ka väljapoole regulaarparki jääva maastiku kujundamist. Just sinna ehitati ka kõik lossi abihooned (vahimaja, köök, kelder, tallid jne).

L. H. Petersen. Kadrioru loss. 19. saj. II pool. EKM